

POLGÁRI LÉGIKÖZLEKEDÉS BIZTONSÁGI SZERVEZET

Budapest
1675 Pf.: 62

2004. augusztus 31.

REPÜLŐESEMÉNY ZÁRÓJELENTÉS

ny.szám: **136/2003**

Üzembentartó: **MALÉV Magyar Légitársaság Rt.**

Tulajdonos: **International Lease Finance Corporation**

Gyártó: **Fokker Aircraft B.V., The Netherlands**

Típus: **Fokker F28 Mk0070**

Nemzetisége: **magyar**

Lajstromjele: **HA-LMA**

Eset helye: **Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér (LHBP)**

Eset ideje: **2003. július 05. 14 óra 10 perc (helyi idő szerint)**

Eset kategóriája: **REPÜLŐESEMÉNY (Kényszerleszállás)**

Összefoglaló áttekintés

A kényszerleszállásról 2003. július 05-én 14 óra 13 perckor a Malév Rt. RBO ügyeletes tájékoztatta a PoLéBiSz ügyeletesét a történetekről először mobil telefonon, majd később telefax-on.

A bejelentést követően az ügyeletes az üzembentartó bevonásával felmérte a kialakult helyzetet, majd a PoLéBiSz igazgatójának útmutatása szerint, a MALÉV illetékes vezetőivel egyeztetve meghatározta a vizsgálat lefolytatásának módját. A megállapodás szerint a hibajavítást, és a repülőgép üzemképességének helyreállítását az ACE műszaki szolgálata hajtotta végre.

A repülőgép leszállása után a műszaki szolgálat átvizsgálta a repülőgépet és megállapította, hogy a bal oldali hajtómű FAN lapátvégek alatt lévő „koptató réteg” kb. 3 és 9 óra irányok között a szívócsatorna alsó részéből kiszakadt, a FAN fokozat lapátjai megsérültek, valamint a FAN fokozat egyik lapátjának alsó sarka erősen kihajlott. Ezek az elváltozások előidézhették a hajtómű szóban forgó rendellenes működését.

A MALÉV Rt. Minőségügyi és Repülésbiztonsági Igazgatósága a hasonló esetek elkerülése végett biztonsági intézkedéseket kezdeményezett.

A PoLéBiSz igazgatója a KSZB vezetőjének Sipos Sándor légiközlekedési esemény vizsgálót, tagjának Nagy Sándor légiközlekedési esemény helyszínelő technikust jelölte ki.

A kivizsgálás későbbi szakaszában a KSZB áttekintette a releváns dokumentációkat, javítási okmányokat, majd azokat az eset függvényében elemezte és értékelte.

A KSZB az esetet kiváltó lényegi okként megállapította, hogy a repülőeseményt a bal oldali hajtómű FAN fokozat alatti ún. kopóréteg felválása, illetve részleges kiszakadása okozta.

A KSZB zárójelentés-tervezetét a PoLéBiSz 2004. június 04-én megküldte az érintetteknek, amelyre sem a MALÉV-től sem a PLH-tól a jogszabályokban megadott határidőn belül semmilyen tartalmú véleményezés nem érkezett a PoLéBiSz-hez. A KSZB a fentiek miatt az érintett felek részéről elfogadottnak tekintve, jelen zárójelentést véglegesítve felterjesztette a PoLÉBiSz igazgatójának, aki azt elfogadta.

Ezzel az eset szakmai vizsgálatát a PoLéBiSz a maga részéről lezártnak tekinti, és közzéteszi.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1. A repülés lefolyása

2003. július 05-én a kijelölt hajózó személyzet a HA-LMA lajstromjelű repülőgéppel a MAH480 számú (Budapest-Split) menetrendszerű járat teljesítésére indult.

A felszállás után FL100 felett a N°1-es (bal oldali) hajtómű N1-es fordulatszáma elérte a határértéket. A hajtóművek EPR adataiban ~0,1-es eltérés jelentkezett. FL180-as magasságon vízszintes repülés során a hajtóművek paraméterei normál és közel azonos értéket mutattak. FL200-nál a paraméterek ismételen a korábban tapasztalt eltérést mutatták. Kísérő jelenségként ENG1 N1 HIGH, ENG1 ANTI ICE INOP, és BLEED2 hibaüzenet jelentkezett az MFDU-n. A műszaki szolgálattal történő egyeztetés után a parancsnok a budapesti visszafordulás mellett döntött. A kényszerleszállást a személyzet rendben végrehajtotta Ferihegyen.

1.2. Személyek sérülése

SÉRÜLÉSEK	SZEMÉLYZET	UTASOK	EGYÉB
Halálos	0	0	0
Súlyos	0	0	0
Könnyű/Nem sérült	5	56	0

1.3. Légijármű rongálódása

A légijármű az eset során nem rongálódott meg.

A bal oldali hajtómű FAN lapátvégek alatt lévő „koptató réteg” kb. 3 és 9 óra irányok között a szívócsatorna alsó részéből kiszakadt, a FAN fokozat lapátjai megsérültek, valamint a FAN fokozat egyik lapátjának alsó sarka erősen kihajlott.

1.4. Egyéb kár

Az eset során egyéb kárról nincs információja a KSZB-nek.

1.5. Személyzet adatai

Légijármű parancsnok adatai

szakszolgálati engedélye:

Közforgalmi Pilóta

kora, és neme:

43 éves férfi

képesítése:

Fokker 70 parancsnok

jogosítása:

Fokker 70 oktató, berepülő

szakmai érvényessége:

2004. 03. 31.

összes repült ideje:

10214 óra

összes repült ideje a típuson: **04650** óra
utolsó 30 nap alatt a repült ideje: **00129** óra

Légijármű elsőtiszt adatai

szakszolgálati engedélye: **Közforgalmi Pilóta**
kora, és neme: **37 éves férfi**
képesítése: **Fokker 70 elsőtiszt**
jogosítása: **Fokker 70**
szakmai érvényessége: **2004. 03. 31.**
összes repült ideje: **3245** óra
összes repült ideje a típuson: **3245** óra
utolsó 30 nap alatt a repült ideje: **0102** óra

1.6. Légijármű adatai

1.6.1. Törzs adatai:

típusa: **F 28 MK 0070**
gyártási száma: **11564**
gyártási ideje: **1995. 12. 12.**
gyártó: **Fokker Aircraft B.V., The Netherlands**
légiakalmassági bizonyítvány száma: **2969**
érvényessége: **2003. 11. 20.**
Üzemideje összesen: **17389** óra / **12326** ciklus
utolsó nagyjavítás: **nem volt nagyjavítva**
utolsó karbantartás: **16957 óra 11972** ciklusnál PH check

1.6.2. Hajtóművek típusa:

gyáriszáma:	N°1: 17136	N°2: 17187
üzemideje gyártástól:	15780 óra	07664 óra
	11171 ciklus	05536 ciklus
	02809 nap	01570 nap

1.6.3. A meghibásodott berendezésre (bal oldali hajtómű) vonatkozó adatok:

gyári száma: **17136**
üzemideje nagyjavítástól: **05268** óra
03878 ciklus
00905 nap
utolsó karbantartástól: **00921** óra
00728 ciklus
00143 nap

A légijármű terhelése:

DOW (Dry Operating Weight) száraz üzemi tömeg:	24387 Kg
TTL (Total Traffic Load) teljes kereskedelmi terhelés:	05367 Kg
TOF (Take Off Fuel) tüzelőanyag tömege:	04900 Kg
TOW (Take Off Weight) felszállási össztömeg:	34654 Kg
TOW max. engedélyezett maximális felszállási tömeg:	36740 Kg
TF (Trip Fuel) kifogyasztandó tüzelőanyag tömege:	01900 Kg
BI (Basic Index) alapindex:	78,20
DOI (Dry Operating Index) száraz üzemi tömegnél az index:	73,70

LITOW ([Load Index TOW](#)) felszállási tömeghez tartozó index: **62,98**

A repülőgép terhelése és annak eloszlása a megadott határokon belül volt, az esettel nincs összefüggésben.

1.7. Meteorológiai adatok

Az eset nappal, jó látási viszonyok között történt, az eset bekövetkezésében a meteorológiai körülmények nem játszottak szerepet. (szél: 290°-ról 12 kt, látástávolság: 10 km, hőmérséklet: 24/16 °C, légnyomás: 1010 mbar)

1.8. Navigációs berendezések

A hajózószemélyzet tájékoztatása szerint a repülőgép navigációs rendszerei az előírásoknak megfelelően működtek, az eset bekövetkezésében nem játszottak szerepet.

1.9. Összeköttetés

A hajózószemélyzet tájékoztatása szerint a repülőgép és a légiforgalmi irányítás közötti távközlés /összeköttetés/ az előírásoknak megfelelő volt, az eset bekövetkezésében nem játszott szerepet.

1.10. Repülőtéri adatok

A kényszerleszálláskor a használt futópálya (31R) az adott feladatra alkalmas volt.

1.11. Légijármű adatrögzítők

Az eset során a fedélzeti adat- és hangrögzítők üzemképesek voltak. FDR releváns adatai letöltésre kerültek.

1.12. Roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az eset során a repülőgép nem sérült meg.

1.13. Orvosi és az igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatok adatai

Az eset során személyi sérülés nem történt, ezért az Orvosi Bizottság összehívására nem volt szükség.

1.14. Tűz

Az eset során, illetve azzal összefüggésben tűz nem keletkezett.

1.15. Túlélés lehetősége

Kutatásra és mentésre nem volt szükség. Az eset során nem alakult ki életveszélyes helyzet.

1.16. Próbák és kísérletek

Próba, illetve kísérlet elvégzésére nem volt szükség.

1.17. Szervezetek jellemzése

Az eset idején az üzemeltető rendelkezik JAR-OPS 1 szerinti üzemeltetői engedéllyel, melynek száma; H-001.

1.18. Kiegészítő adatok

Nincsenek

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszer

A KSZB új vizsgálati módszert nem alkalmazott.

2. ELEMZÉS

A KSZB a rendelkezésre álló adatok, információk, dokumentációk, illetve a karbantartó személyzet és a pilóták elmondása szerint a bekövetkezett esetet az alábbiak szerint elemzi:

Az esetet okozó hibajelenségnek előzménye nem volt. A kérdéses felszállás után jelentkezett az érintett hajtómű rendellenes működése azáltal, hogy az N1 forgórész fordulata elérte a felső határt, miközben az EPR értéke 0,11-al elmaradt a másik hajtóműétől. Alacsonyabb hajtómű-teljesítménynél a jelenség megszűnt, viszont nagyobb teljesítménynél (további emelkedésnél) ismét előjött, és ekkor már hibaüzenetek sora („ENG1 N1 HIGH”, „ENG1 ANTI ICE INOP”, „BLEED 2”) is megjelent az MFDU-n. A hajózó személyzet a hibajelenség háttéréről nem tudhatott, visszafordulással kapcsolatos döntését az összes körülmény (az úton várható jegesedési körülmények, célrepülőtér futópálya hossza -viszonylag rövid-) mérlegeléseként hozta meg. A kényszerleszállás után végrehajtott átvizsgáláskor vált egyértelművé, hogy az érintett hajtóművön jelentős rendellenesség lépett fel, amit szabad szemmel is jól lehetett látni, nevezetesen;

- a bal oldali hajtómű FAN lapátvégek alatt lévő „koptató réteg” kb. 3 és 9 óra irányok között a szívócsatorna alsó részéből kiszakadt,
- a FAN fokozat lapátjai kis mértékben megsérültek,
- valamint a FAN fokozat egyik lapátjának alsó sarka erősen kihajlott

A fenti sérülések olyan mértékűek voltak, hogy a hajtóművet le kellett szerelni és javításra ki kellett küldeni szakműhelybe.

A javítást végző ROLLS-ROYCE AERO REPAIR & OVERHAUL javítási jelentésében rögzítette a már fent ismertetett sérülési állapotot, a hajtómű üzemidő státuszát, és azt, hogy az utolsó javítói ellenőrzéskor (2000. novemberben) cserélték a FAN alatti kopóréteget a szokásos aktuálisan cserélendő részszemléként. (Kisebb nagyobb kopások, leválások az üzemeltetés velejárója)

Az eseményt okozó kopóréteg leválása egyedinek és szokatlanul extrémnek tekintendő, ezért különös gonddal megkísérelték kideríteni annak okát. E javítói jelentés szerint azt mindezidáig nem sikerült megállapítani.

A KSZB sem tud állást foglalni e tekintetben, azonban tényszerűen kijelenthető;

- idegen tárgy, természetes anyagmaradvány nem volt található a hajtóműben,
- az esemény előtti járatokon nem volt erre utaló észlelés,
- markáns meghibásodást nem idézett elő, ebből adódóan vészhelyzet nem lépett fel,
- ilyen jellegű meghibásodás még nem fordult elő hazai viszonylatban,
- a felvált kopóréteg keresztülmehetett a hajtómű külső gázáramában,
- a kopóréteg felválása és emiatt a FAN lapátok sérülése okozta a hajtómű rendellenes működését nagy hajtómű-teljesítménynél,

A fentieket összegezve a FAN alatti kopóréteg egy kisebb kiterjedésének hirtelen felválásának bizonyítható okát nem lehetett megállapítani. A KSZB-nek e jelenség további vizsgálatára nincs lehetősége, ezért a továbbiakban a hajtómű gyártóra, illetve javítóra szorítkozik, amennyiben azoknak új körülmény, vagy további információ kerül a birtokukba, és erről tájékoztatják a KSZB-t.

KÖVETKEZTETÉSEK

A repülőgép repülésre megfelelően felkészített volt, rendelkezett érvényes légialkalmassági bizonyítvánnyal. Az eseményt okozó meghibásodás nem idézett elő semmilyen fokú vészhelyzetet, elsősorban a célrepülőtér jellemzői (futópályahossz), valamint az útvonalon várható jegesedési körülmények készítették arra a személyzetet, hogy repülési feladatukat megszakítva visszaforduljanak az induló repülőtérre.

A hajózó személyzet repülésre alkalmas és jogosult volt, nagy repülési gyakorlattal és tapasztalattal rendelkezett. Az esemény során megfelelően jártak el.

A repülőeseményt a bal oldali hajtómű rendellenes működése -amit a FAN fokozat alatti ún. kopóréteg felválása, illetve részleges kiszakadása okozott- idézte elő.

Egyéb körülményt, -amely az esemény bekövetkezésében szerepet játszott volna- a KSZB nem talált.

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁSOK

A MALÉV által kezdeményezett és végrehajtott megelőző szakmai intézkedéseken túl továbbiakat sem a javítóüzem, sem a KSZB nem javasol.

Budapest, **2004. augusztus 31.**

Mészáros László
igazgató

5. FÜGGELÉKEK

	Rövidítések jegyzéke	2 oldal
1.	Repülőgépparancsnoki jelentés	2 oldal
2.	0335604 számú AFL	1 oldal
3.	Emlékeztető	2 oldal
4.	FDR analog kiértékelés kivonatos másolata	1 oldal
5.	JOB ORDER	1 oldal
6.	Tájékoztató javítóüzem felé	1 oldal
7.	Digitális felvételek a sérült hajtóműről	1 oldal
8.	Javítóüzem jelentése	2 oldal